

Na Warmii odkryto ozdoby ze starożytnego Egiptu

29 grudnia 2019

Paciorki wykonane przypuszczalnie ponad 3,5 tys. lat temu w Egipcie odkryto na cmentarzysku z początków epoki brązu w Kosyniu na Warmii. Według archeologów ozdoby trafiły na te tereny za sprawą wymiany handlowej na tzw. bursztynowym szlaku.



O niezwykle w skali środkowej Europy odkryciu poinformował PAP archeolog z Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie dr Jarosław Sobieraj, kierujący programem badań nad początkami epoki brązu w północno-wschodniej Polsce. Dobiegający końca dwuletni projekt dotyczył odkrytych w ostatniej dekadzie śladów osadnictwa z II tysiąclecia p.n.e., uznawanego za najślabiej dotąd rozpoznany okres w pradziejach regionu.

W Kosyniu koło Dobrego Miasta archeolodzy natrafili na pozostałości bogato wyposażonych grobowców miejscowych elit, zawierające m.in. złote ozdoby i wykonaną z brązu biżuterię, a także broń o tzw. charakterze insygnialnym, czyli podkreślającym wysoką pozycję właściciela. Odnaleziono tam przedmioty pochodzące m.in. z Kotliny Karpackiej, Wysp

Brytyjskich, terenu dzisiejszych Niemiec i krajów naddunajskich.

Za jedno z najbardziej zagadkowych znalezisk archeolodzy uznali 12 niewielkich paciorków z tworzywa przypominającego szkło, które odnaleziono w pochówku datowanym metodą radiowęglową na ok. 1550 rok p.n.e. Dodatkowe informacje o tym odkryciu uzyskano dzięki przeprowadzeniu szeregu specjalistycznych analiz.

„Badania fizykochemiczne wykazały, że paciorki wykonano z tzw. fajansu szklistego, łączącego w sobie cechy obu tych surowców. Podobnie wykonywane ozdoby z tego czasu, różniące się jednak znacznie budową i składem, odnaleziono jedynie na dwóch stanowiskach archeologicznych z terenu Śląska i Wielkopolski” – powiedział dr Sobieraj.

W ocenie naukowców, znane dotąd paciorki fajansowe różnią się od egzemplarzy znalezionych na Warmii przede wszystkim niewielką ilością szkła, łączącego ziarna kwarcu. Również ich struktura świadczy, że wykonywano je w zupełnie inny sposób, a więc w położonych gdzie indziej warsztatach.

Aby poznać bliżej budowę i skład chemiczny odkrytych zabytków poddano je elektronowej mikroanalizie rentgenowskiej, którą przeprowadził dr Petras Jokubauskas w laboratorium Wydziału Geologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Prof. Robert Anczkiewicz z Ośrodka Badawczego Instytutu Nauk Geologicznych PAN w Krakowie oznaczył z pomocą ultraczułej spektrometrii mas blisko 50 pierwiastków śladowych, zawartych w „fajansie”. Określił także stosunki izotopowe strontu i neodymu, stanowiące swoiste markery dla – pionierskich w tym zakresie – badań nad pochodzeniem podobnych tworzyw szklistych.

Zdaniem dr. Tomasza Purowskiego, specjalisty w zakresie prahistorii szkła z Instytutu Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie, paciorki z Kosynia są znaleziskiem niezwykłym, nie

tylko w skali północno-wschodniej Polski, ale całej środkowej Europy. Ponieważ brakuje do nich bliskich analogii, są jednak trudne do jednoznacznej interpretacji. Według niego na podstawie składu chemicznego można przyjąć, że wykonano je na obszarach wschodnio-śródlądowych, prawdopodobnie w Egipcie.

Pojawienie się tych zabytków na terenie Pojezierza Olsztyńskiego naukowcy wiążą z dalekosiężną siecią wymiany prestiżowych dóbr ówczesnej Europy, określanej jako szlak bursztynowy. Według nich, w początkach epoki brązu należy brać pod uwagę dwie drogi jego przebiegu na północ dzisiejszej Polski: przez Grecję, Italię i Alpy lub przez Bałkany, Nizinę Panońską i przełęcz karpackie.

„Nasze badania w terenie wymagają oczywiście kontynuacji, jednak już dziś można mówić o pojawieniu się nowej jednostki w podziale kulturowym pradziejów ziem polskich” – ocenił dr Sobieraj.

Badania zabytkowych znalezisk prowadzono w ramach projektu p.n. „Początki epoki brązu na Warmii i Mazurach w świetle analiz specjalistycznych”, który został dofinansowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także Gminę Dobry Miasto i Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Autorstwo: Marcin Boguszeński

Zdjęcie: dr Jarosław Sobieraj

Źródło: NaukawPolsce.PAP.pl